

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ
ІМ. В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

**СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
15-16 ВЕРЕСНЯ**

ХАРКІВ – 2010

*За редакцією
доктора педагогічних наук, професора, заст. директора Науково-дослідного
інституту педагогіки і психології ім. В.О.Сухомлинського Харківського
національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
В.М.Гриньової*

*Сучасна вища освіта в умовах реформування: проблеми, теорія, практика.
Матеріали науково-практичної конференції 15-16 вересня 2010 року / За
редакцією В.М.Гриньової. – Х.: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2010. – 110 с.*

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного
педагогічного університету імені Г. С. Сковороди*

*©Харківський національний
педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди, 2010*

© Гриньова В.М., 2010

***СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ:
ПРОБЛЕМИ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА***

Обговорювані мотиваційно-психологічні утворення набувають ще більшого значеннєвого статусу в структурі ділової поведінки фахівця, якщо вони включені в сферу самосвідомості особистості, тобто якщо в суб'єкта сформоване усвідомлене відношення до своїх потреб і здібностей, прагнень і мотивів, переживань й інтересів. Рефлексія свого психологічного стану, поведінки й діяльності сприяє формуванню певного уявлення про самого себе як суб'єкта активного і творчого, здатного на суспільно й особистісно значущі вчинки й дії.

Особливе значення в становленні сучасної ділової людини грає професійна компетентність фахівця, придбані знання, досвід здійснення різних способів трудової діяльності, комунікативні й організаторські вміння. У структурі гностичного компонента виділяємо специфічний шар не затребуваних раніше в обговорюваному контексті знань і уявлень: про сформовані культурні традиції і цінності, усвідомлення моральних й естетичних ідеалів у процесі вивчення творів національного мистецтва, гарне знання мов як засобів ділового спілкування й успішного співробітництва з партнерами різних національностей, гностичний компонент включає оволодіння системою професійно-економічних знань: вільне орієнтування у своїй професійній галузі, знання фундаментальних економічних понять і законів, основ менеджменту, маркетингу, бухгалтерського обліку, діловодства, знання юридичних аспектів організації власної справи. До гностичного компонента віднесені й гуманітарно-психологічні знання: про закономірності розвитку міжособистісних відносин і ділового спілкування, про джерела й засоби особистісного саморозвитку й оптимальних способів самоорганізації, знання основ іміджології, професійної етики, конфліктології. До знанняєвого компонента готовності до ділової поведінки нами віднесено також блок природничо-наукових й екологічних знань, що формують в особистості адекватне наукове уявлення про навколишній світ, про екологічну безпеку трудової діяльності й здоровий образ життя.

*А.І.Прокопенко
м. Харків*

ДІАГНОСТИЧНА ФУНКЦІЯ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ РОБОТИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Діагностична функція моніторингу полягає у виявленні показників якості роботи ВНЗ відносно вимог кінцевого інтелектуального «продукту» та чинників, що впливають на їх динаміку. Метою діагностики є встановлення факту теоретичної, практичної і психологічної готовності студентів на

професійному етапі навчання до подальшого учіння, професійної і суспільної діяльності; вивчення мотиваційної сфери особистості майбутніх фахівців, їх потреб, інтересів, стилів когнітивної діяльності; отримання інформації про рівень і характер пізнавальних дій тих, хто навчається, та їх ступінь науковості.

Відділом менеджменту і моніторингу якості освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди в лютому 2010 року було проведено дослідження системи управління якістю діяльності університету. У межах дослідження проводилось опитування серед викладачів університету (701 особа). Як свідчать результати проведеного опитування, на якість роботи ВНЗ позитивно впливає кадровий склад викладачів (69,3%), рішення кафедри (65,3%), рішення Вченої ради факультету (51,8), рішення Вченої ради університету (47,8%), система роботи університету (31,1%), бібліотечне обслуговування (28,6%), самостійна робота студентів (25%), навчальне навантаження викладача (22,4%), рівень підготовки студентів (21,1%), контрактна система навчання (20,3%), інформаційне обслуговування (19,6%), матеріальна база університету (18,4%), система менеджменту якості освіти (18%), кредитно-модульна система (7,3%), соціальна ситуація в суспільстві (4,7%).

Ступінь задоволеності викладачами роботою університету, його структурних одиниць визначався як цілком задоволений, більше задоволений, аніж задоволений, важко відповісти однозначно, більше незадоволений, аніж задоволений, зовсім незадоволений, утримались від відповіді. Викладачі, які брали участь у дослідженні, цілком задоволені діяльністю кафедри (82,6%), мікрокліматом на кафедрі (74,4%), діяльністю деканату (61,3%), діяльністю ректорату (59,2%), мікрокліматом на факультеті (54,6%), мікрокліматом в університеті (42,1%), бібліотечним обслуговуванням (24%), якістю освітніх послуг університету (23,3%), навчальним навантаженням (20,7%), умовами праці (19,3%), інформаційним обслуговуванням (12,8%), заробітною платнею (4,3%).

Важливим складником діагностики є прогнозування як наукове передбачення подальшого розвитку педагогічних об'єктів на основі отримання достовірної випереджальної інформації з метою оптимізації змісту, методів, засобів і організаційних форм навчально-виховної діяльності. Педагогічний прогноз – це оцінка перспективи отримання заданого навчального результату. Функціями педагогічного прогнозування є інтегративна, комунікативна, методологічна, світоглядна, системоутворювальна, теоретична, управлінська.

Методи прогнозування поділяються на інтуїтивні та формалізовані. Інтуїтивне прогнозування застосовується тоді, коли об'єкт прогнозування є або дуже простим, або настільки складним, що аналітично важко врахувати

вплив на нього багатьох факторів, зокрема при відсутності достатньої інформації. У такому випадку краще провести запитування експертів. Інтуїтивні методи можна також поділити на дві групи: індивідуальні експертні оцінки і колективні експертні оцінки. Формалізовані методи поділяються на екстраполяційні (припущення про збереження в майбутньому минулих і нинішніх тенденцій розвитку об'єкта прогнозу), системно-структурні (реалізація системного підходу до виявлення перспективи, тенденції, передбачуваної новизни), асоціативні методи (встановлення і використання аналогії об'єкта прогнозування з подібним за природою об'єктом, який випереджає у власному розвитку) і методи випереджальної інформації.

*І.Р.Пучков
М.Слов'янськ*

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПІДРУЧНИКА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства важливу роль у професійній підготовці майбутніх учителів займають інформаційні технології, які дозволяють значно підвищити ефективність цього процесу. Зокрема, їх застосування в навчальному процесі ВНЗ оптимізує процес читання лекцій, значно скорочуючи час для викладення матеріалу відповідного курсу, забезпечує доступ студентів до лекційного матеріалу в електронній формі, покращує якість організації семінарських, практичних і лабораторних занять, підвищує рівень проведення навчально-дослідницької та науково-дослідницької роботи майбутніх фахівців.

Важливе місце серед інших інформаційних технологій займає електронний підручник – основне навчальне видання, що створене на високому науковому та методичному рівні, повністю відповідає Державному освітньому стандарту спеціальностей та напрямів, який визначається дидактичними одиницями стандарту та програмою (Б. Кривицький). Електронний підручник звичайно складається з двох частин. Перша із них містить навчальний матеріал на електронних носіях у вигляді тексту, малюнків, таблиць, мультимедійних і відеофрагментів та іншого типу графічних зображень. Друга частина підручника являє собою методичні матеріали, розміщені на друкованих носіях. Вони забезпечують методичну підтримку роботи з електронними матеріалами.

Важливо відзначити, що електронний підручник має суттєві переваги над традиційним паперовим аналогом, адже він забезпечує: 1) можливість адаптації та оптимізації інтерфейсу користувача задля індивідуальних потреб студента; 2) можливість використання мультимедійних матеріалів;

ЗМІСТ

Ажиппо О.Ю.

Проблема оптимального співвідношення фізичної і розумової діяльності студентів педагогічних вузів на їх високу якість учбової праці.....4

Ануфрієва О.Ф.

Організація комп'ютерної практики студентів вищих технічних закладів.....7

Беззубкіна О.О.

Проблеми втомлюваності учнів у процесі навчання.....8

Бочарникова Т.Ф.

До проблеми класифікації професійно значущих якостей педагога.....10

Брик Т.О.

Оволодіння іншомовними професійним спілкування курсантами як важливий елемент підготовки до військово-професійної діяльності11

Васильєва М.П.

Сучасний стан дослідження питань професійної деонтології.....12

Ващенко І.В.

Формування ораторської майстерності офіцерсько-викладацького складу вищих військових навчальних закладів.....14

Вороніна Ю.А.

Подолання підліткового егоїзму як складова морального виховання.....15

Глазкова І.Я.

Бар'єр як педагогічна категорія.....17

Говоруя А.В.

Витоки формування моральної звички в історії світової педагогічної думки.....18

Гусак О.Г.

Ситуація успіху як актуальна наукова проблема.....20

Дармограй В.М.

Особливості технології формування вмінь самостійного учіння.....22

Доценко С.О.

Застосування інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів.....23

Дьоміна Ю.В.

Гуманістична спрямованість педагогічного процесу як чинник стимулювання творчої активності особистості.....25

Єрмак Ю.І.

Способи професійного самопізнання майбутнього вчителя у процесі фахової підготовки.....26

Єсіна Н.О.

Інноваційні педагогічні технології в освіті.....28

Зеленська Л.Д.

Діяльність учених рад України у напрямі започаткування спеціальних науково-періодичних видань (історико-педагогічний аспект).....29

Зеленська О.М.

Полікультурна компетентність як професійна якість військового фахівця.....32

Золотухіна С.Т.

Проблема єдності навчання і виховання у вітчизняній педагогічній думці.....34

Зоріна М.О.

Сутнісна характеристика та актуальність поняття «здоров'язберігаючі технології».....35

Ільїна В.М.

Діяльність педагогічного колективу щодо розвитку правової культури учнів.....37

Карпенко Г.В.

Форми і методи корекції міжособистісних відносин старших підлітків.....38

Козлов А.В.

Формування вміння морального вибору дії як важливе завдання навчально-виховного процесу у педагогічному ВНЗ.....40

Коломійченко С.Ю.

Фасилітаційне спілкування як вид педагогічної взаємодії.....41

Костіна М.Ю.

Використання методу анкетування з метою виявлення ставлення майбутніх лікарів до проблеми репродуктивної діяльності людини.....43

Кулешова В.В.

Сутність готовності інженерно-педагогічних працівників до професійного розвитку в умовах неперервної освіти.....44

Левченко Я.Е.

Релігійно-етичний аспект поняття «особистість».....46

Лупаренко С.Є

Теоретико-методична підготовка вчителя до використання вальдорфських засобів розвитку пізнавальної активності молодших школярів.....48

Мальнєва О.В.

Основні характеристики педагога.....50

Макар Л.М.

Інноваційне навчання праву.....51

Марченко В.А.

Мотивація навчальної діяльності студентів в процесі вивчення дисципліни «основи безпеки життєдіяльності».....53

Марченко О.Г.

Реалізація компетентнісного підходу в навчально-інформаційному середовищі ВНЗ.....54

Мірошник З.М.

Змістовна характеристика моделей поведінки вчителя початкових класів.....55

Москаленко О.В.

Застосування дублінських дескрипторів для формування завдань до самостійної роботи студентів.....57

Назаренко М.Б.

Проблеми форми навчання в сучасних педагогічних дослідженнях.....58

Наумова І.І.

Проблема професійної ідентичності.....60

Овчарова О.М.

Класифікація морально-вольових якостей особистості у психолого-педагогічній літературі.....61

Пелих М.І.

Показники, рівні та критерії міцності знань школярів.....63

Пеньков В.І

Роль лідера у формуванні статутних взаємовідносин у військовому колективі.....64

Перетяга Л.Є.

Методи формування полікультурної компетентності школярів підліткового віку.....66

Плахтійенко Т.Ю.

Групове навчання як засіб стимулювання навчально-пізнавальної активності учнів.....67

Порохня Л.А.

Пізнавальний компонент готовності майбутнього вчителя до попередження та вирішення конфліктних ситуацій в учнівському середовищі69

Портян М.О.

Показники становлення ділових якостей особистості.....70

Прокопенко А.І.

Діагностична функція моніторингу якості роботи вищого навчального закладу.....71

Пучков І.Р.

Використання електронного підручника у професійній підготовці майбутніх учителів.....73

Размолотчикова І.В.

Імідж вчителя початкових класів – необхідність чи данина моді?.....74

Рибалко Л.С.

Педагогічні умови формування акмеологічної культури учителя.....76

Руденко Н.В.

Сучасний погляд на проблему колективу в педагогічній науці.....77

Самойлович В.А., Мусхаріна Ю.Ю., Гутарєва Н.В.

Використання нетрадиційних методів оздоровлення підлітків спеціальної медичної групи на уроках фізичної культури 79

Сєдашева С.Л.

Формування пізнавальної діяльності студентів у процесі особистісно-центрованої взаємодії.....80

Сидоренко Т.Д.

Інформальна освіта як джерело формування педагогічної культури майбутнього вчителя.....82

Сирих Ю.С.

Аутогенне тренування як засіб виховання емоційної стійкості студентів вищих технічних навчальних закладів.....83

Ступак З.І.

Роль педагогічної практики у формуванні педагогічної культури майбутнього вчителя.....85

Таран І.В.

Особливості формування педагогічних знань у майбутніх педагогів.....86

Трошій Н.П.

Безпека життєдіяльності людини – проблеми сьогодення та перспективи майбутнього.....88

Трубавіна І.М.

Технології надання соціально-медичних послуг особам, які вчинили насильство в сім'ї.....	89
--	----

Федорова Л.Г.

Педагогічний такт як основа професійної підготовки вчителя початкових класів.....	91
---	----

Фісун О.В.

Забезпечення явища фасилітації в педагогічній діяльності.....	92
---	----

Шаповал О.А.

Особливості вербальної опори.....	94
-----------------------------------	----

Шварп Н.В.

Професійна самосвідомість як компонент фахового самовизначення майбутніх провізорів.....	95
--	----

Шеплякова І.О.

Категорія «справедливість» як компонент ціннісно-правової свідомості майбутнього педагога-правознавця.....	96
--	----

Ялліна В.Л.

Шляхи реалізації розумового виховання старшокласників на початку ХХ ст.....	98
---	----

Ярославська Л.І.

Теоретичне обґрунтування дидактичних умов подолання педагогічних бар'єрів.....	100
--	-----

Смольнякова Т.І.

Формування акмеологічної спрямованості студентів майбутніх вчителів у позанавчальній діяльності вищих навчальних закладів.....	102
--	-----

Науково-практична конференція

15-16 вересня

**Сучасна вища освіта в умовах
реформування: проблеми, теорія, практика.**

Підписано до друку 13.09.2010. Формат 64х90/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times ET. Друк ризографічний.
Умов.друк.арк. 2,9 Наклад 100 прим. Замов. №

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП «Азамаєва
В.П.»

Свідоцтво про державну реєстрацію BO2 № 229277 від 06.06.2001р.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру

Видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ХК № 134 від 23.02.05р.

м.Харків, вул. Познанська 6, к.84 тел. (057) 362-01